

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра «Міжнародні економічні відносини»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародний бізнес

Освітня програма: «Міжнародний бізнес»

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні кафедри
Міжнародні економічні відносини
Протокол №1 від 27 серпня 2020 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС обов'язкова
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач	к.іст.н., доц. Лазнева Ірина Олександрівна
Контактна інформація викладача	(061)769-82-53 irishkins29@gmail.com
Час і місце проведення навчальної дисципліни	Згідно з розкладом (предметна аудиторія кафедри)
Обсяг дисципліни	120 год., 4 кредити, лекції – 30 год, семінарські заняття – 14 год., самостійна робота – 76 год. Вид контролю: іспит
Консультації	2 години 1 раз на тиждень згідно з графіком консультацій
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
Пререквізити: Для освоєння студентами необхідних теоретичних знань та отримання практичних навичок щодо ведення бізнесу в глобальному середовищі попередньо їм необхідно опрацювати такі дисципліни як «Країнознавство», «Міжнародні економічні відносини», «Економіка бізнес-структур», «Міжнародна торгівля», «Основи зовнішньоекономічної діяльності». Постреквізити: Отримані знання в подальшому стануть теоретичною базою для здобувачів при опануванні таких дисциплін як «Глобалізація і транснаціоналізація світової економіки», «Міжнародна інвестиційна діяльність», «Інноваційні моделі та форми міжнародного бізнесу», «Міжнародний офшорний бізнес», «Міжнародна електронна торгівля».	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
Доцільність вивчення матеріалу курсу «Міжнародний бізнес» обумовлена особливостями сучасного економічного розвитку. Здійснення міжнародного бізнесу та вихід національних підприємств на світові ринки як повноцінного суб'єкта міжнародного бізнесу є одним з важливих аспектів для України. У цьому зв'язку виникає необхідність у ґрунтовних знаннях світових економічних процесів, що відбуваються на рівні окремих фірм, конкретних форм і методів ведення бізнесу. Повноцінний вихід підприємств на зовнішні ринки може бути ефективним за умови наявності спеціалістів із зовнішньоекономічної діяльності, які володіють теорією і практикою здійснення міжнародних комерційних угод з урахуванням особливостей конкретних ринків, правового регулювання та оподаткування міжнародних бізнес-операцій. Загальні компетентності: ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим. ЗК4. Здатність планувати та управляти часом. ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій. ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК9. Уміння бути критичним та самокритичним. ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) ЗК11. Здатність працювати в команді. ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	

Спеціальні (фахові компетентності):

СК 2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародного бізнесу з урахуванням його основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин в цілому та міжнародного бізнесу зокрема

СК 3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародного бізнесу

СК 5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного бізнес-середовища та вміти адаптуватися до них.

СК 6. Здатність аналізувати міжнародні ринки товарів і послуг, інструменти та принципи регулювання міжнародної торгівлі.

СК 8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

СК 12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері міжнародних економічних відносин в цілому та міжнародного бізнесу зокрема.

СК 14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

Результати навчання:

РН 1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

РН 3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

РН 4. Систематизовувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендогенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.

РН 5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

РН 7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

РН 9. Розуміти і вміти застосовувати, відповідно до інших вимог освітньої програми, сучасні теорії та методи розв'язання спеціалізованих складних задач і практичних проблем у сфері міжнародної торгівлі товарами та послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин, мобільності людських ресурсів, міжнародного трансферу технологій.

РН 10. Ідентифіковувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку, суб'єктів міжнародного бізнесу та стратегії їх поведінки.

РН 13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.

РН 15. Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

РН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

РН 19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнесу.

РН 22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин та міжнародного бізнес-середовища для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

РН24. Обґрунтовувати вибір і застосовувати інформаційно-аналітичний інструментарій, економіко-статистичні методи обчислення, складні техніки аналізу та методи моніторингу кон'юнктури світових ринків.

РН25. Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

вивчення особливостей міжнародного бізнесу, специфіки його конкурентного, економіко-правового, фінансового і соціально-культурного середовища; моделей і операційних способів ведення бізнесу у міжнародному середовищі.

5. Завдання вивчення дисципліни

- сформулювати у здобувачів уявлення про основні етапи еволюції теорії міжнародного бізнесу;
- виявити сучасні тенденції розвитку міжнародного бізнесу;
- вивчити сучасні технології міжнародного бізнесу;
- окреслити роль міжнародної транспортної та інформаційної інфраструктури в розвитку сучасного міжнародного бізнесу;
- розкрити специфіку управління фінансовими ресурсами міжнародних фірм;
- отримати уявлення про етичні норми міжнародного бізнесу в сучасному світі

6. Зміст навчальної дисципліни

Основними формами навчальної роботи при вивченні дисципліни є лекційні та семінарські заняття. Лекції проводяться з базових питань міжнародного бізнесу, містять узагальнений теоретичний матеріал, які є базою для самостійної роботи студентів. В процесі читання лекцій увага концентрується на найбільш складних питаннях досліджуваної теми, надаються рекомендації для самостійної роботи над відповідними темами. Навчальна дисципліна «Міжнародний бізнес» викладається за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Тематика дисципліни розрахована на 4 змістовних модулів, які містять 20 тем.

Змістовий модуль 1. Загальні основи ведення міжнародного бізнесу

Тема 1. Інтернаціоналізація та міжнародний бізнес: загальна характеристика

Інтернаціоналізація: поняття, цілі, мотивація. Причини інтернаціоналізації. Видатки та загрози інтернаціоналізації. Міжнародний бізнес: поняття, цілі, види. Фактори зовнішньої середовища міжнародного бізнесу. Модель PEST-аналізу

Тема 2. Теорії міжнародного бізнесу

Загальна характеристика теоретичних основ міжнародної підприємницької діяльності. Статичні теорії МБ (еклектична парадигма Даннінга, модель аналізу транзакційних витрат. Динамічні теорії МБ (уппсальський модель інтернаціоналізації, мережевий підхід до інтернаціоналізації, модель «народжені глобальними»)

Тема 3. Зовнішня середовище у міжнародному бізнесі

Дослідження факторів зовнішньої середовища міжнародного бізнесу. Економічні фактори зовнішньої середовища та їх роль у прийнятті рішень у міжнародному бізнесі. Політичні та правові фактори зовнішньої середовища. Соціально-культурні фактори та їх основні класифікації роль природних та технологічних факторів для міжнародного підприємництва

Тема 4. Стратегічні аспекти міжнародного бізнесу

Сутність, завдання і особливості стратегічного підходу до ведення міжнародних бізнес-операцій. Стратегічна логіка прийняття рішень в міжнародному бізнесі. Стратегії міжнародних компаній

Тема 5. Транспортно-логістичне забезпечення міжнародних бізнес-операцій

Міжнародні перевезення комерційних вантажів. Транспортна логістика як система управління міжнародними товарними потоками. Транспортна доступність території як фактор розміщення міжнародного виробництва

Змістовий модуль 2. Організаційно-правові та структурні аспекти міжнародного бізнесу

Тема 6. Форми організації підприємницької діяльності в міжнародному бізнесі

Основні форми організації міжнародного бізнесу. Транснаціоналізація міжнародного бізнесу: характерні риси, етапи розвитку ТНК, показники діяльності. Основні види альянсів і їх характеристики. Стратегічні альянси: переваги та недоліки функціонування. Спільне підприємництво як форма міжнародного промислового співробітництва: мотиви створення, проблеми функціонування. Міжнародні злиття і поглинання. Метакорпорації і їх класифікація

Тема 7. Правові основи ведення міжнародного бізнесу: міжнародні контрактні відносини та роль міжнародних організацій в регулюванні трансграничних бізнес-операцій

Діяльність міжнародних організацій в сфері уніфікації міжнародної комерційної практики. Договір міжнародного купівлі-продажу: ознаки, основні умови. Базисні умови поставки товарів у міжнародних угодах купівлі-продажу (ІНКОТЕРМС)

Тема 8. Моделі міжнародного бізнесу

Засоби проникнення компаній на зарубіжні ринки. Експортно-імпортна модель міжнародного бізнесу. Ліцензійна модель міжнародного бізнесу: міжнародний обмін технологіями, міжнародне ліцензування, міжнародний інжиніринг. Інвестиційна модель міжнародного бізнесу

Тема 9. Міжнародна промислова кооперація та спільне підприємництво

Міжнародна промислова кооперація у системі сучасного міжнародного поділу праці. Спільне підприємництво як форма іноземного інвестування

Тема 10. Електронна комерція у міжнародному бізнесі

Електронна комерція: сутність, переваги та недоліки. Основні моделі електронної комерції та особливості їх реалізації. Використання електронної комерції у різних сегментах економіки та міжнародного бізнесу

Змістовий модуль 3. Маркетингові підходи до аналізу операцій міжнародного бізнесу

Тема 11. Маркетинг в міжнародному бізнесі: особливості проникнення компаній на закордонні ринки

Значення маркетингової діяльності в міжнародному бізнесі. Форми виходу компаній на зовнішній ринок та критерії вибору каналу розподілу. Основні моменти міжнародної товарної політики компаній

Тема 12. Особливості ціноутворення у міжнародному бізнесі

Значення цінової політики у міжнародному бізнесі. Фактори і методи ціноутворення: міжнародні аспекти. Визначення експортної ціни. Цінова політика при виході на зовнішні

ринки

Тема 13. Конкурентоспроможність у міжнародному бізнесі

Поняття конкурентоспроможності у міжнародному бізнесі. Складові національних конкурентних переваг. Оцінка міжнародної конкурентоспроможності країн та компаній

Тема 14. Ділова культура, етика та соціальна відповідальність у міжнародному бізнесі

Поняття ділової культури та значення крос-культурних відмінностей у міжнародному бізнесі. Етика у міжнародному бізнесі. Соціальна відповідальність компаній в міжнародному бізнесі

Тема 15. Специфіка підприємництва у провідних секторах світової економіки

Особливості міжнародного бізнесу в нафтогазовій сфері. Специфіка міжнародного бізнесу в металургійній промисловості. Міжнародний банківський бізнес

Змістовий модуль 4. Фінансова-інвестиційні аспекти міжнародного бізнесу

Тема 16. Питання фінансування міжнародних бізнес-операцій

Форми фінансування міжнародної підприємницької діяльності. Факторинг та форфейтинг як інструменти фінансування міжнародних бізнес-операцій (сутність факторингу, класифікація факторингових операцій, типи факторингових угод, міжнародні об'єднання факторингових компаній, конвенції про міжнародний факторинг, факторинг в українському законодавстві, сутність форфейтингових операцій, етапи підготовки угоди форфейтинга, особливості умов форфейтингової угоди, переваги та недоліки форфейтингового фінансування, відмінності факторингової і форфейтингової угоди. Фінансування міжнародних операцій компанії за участі інститутів страхування та фінансування експорту

Тема 17. Форми розрахунків у міжнародному бізнесі

Особливості розрахунків за зовнішньоторговельними угодами. Міжнародні розрахунки в формі переказу (авансові платежі, розрахунки по відкритому рахунку). Використання інкасо в міжнародних розрахунках. Використання документарного акредитива у міжнародних розрахунках

Тема 18. Міжнародні інвестиційні відносини

Сутність та форми міжнародних інвестицій у сучасній світовій економіці. Роль та значення міжнародного інвестування для національних економік. Сучасні тенденції розвитку інвестиційних проектів

Тема 19. Ризик та ризик-менеджмент у системі міжнародних бізнес-відносин

Поняття економічного ризику та ризику міжнародного бізнесу. Управління економічними ризиками, що пов'язані з міжнародними бізнес-відносинами. Формування стратегії ризик-менеджменту

Тема 20. Міжнародне податкове планування

Особливості та принципи оподаткування міжнародних бізнес-операцій. Міжнародне подвійне оподаткування та його регулювання. Законні засоби оптимізації податків у міжнародному бізнесі.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	К-сть год.
1.	Інтернаціоналізація та міжнародний бізнес: загальна характеристика	Лекція, семінар	3
2.	Теорії міжнародного бізнесу	Лекція, семінар	3
3.	Зовнішня середа у міжнародному бізнесі	Самостійна робота	10
4.	Стратегічні аспекти міжнародного бізнесу	Лекція, семінар	3
5.	Транспортно-логістичне забезпечення	Лекція, семінар	3

	міжнародних бізнес-операцій		
6.	Форми організації підприємницької діяльності в міжнародному бізнесі	Лекція, семінар	5
7.	Правові основи ведення міжнародного бізнесу: міжнародні контрактні відносини та роль міжнародних організацій в регулюванні трансграничних бізнес операцій	Самостійна робота	12
8.	Моделі міжнародного бізнесу	Лекція, семінар	3
9.	Міжнародна промислова кооперація та спільне підприємництво	Самостійна робота	8
10.	Електронна комерція у міжнародному бізнесі	Самостійна робота	8
11.	Маркетинг в міжнародному бізнесі: особливості проникнення компаній на закордонні ринки	Самостійна робота	12
12.	Особливості ціноутворення у міжнародному бізнесі	Лекція, семінар	3
13.	Конкурентоспроможність у міжнародному бізнесі	Лекція, семінар	3
14.	Ділова культура, етика та соціальна відповідальність у міжнародному бізнесі	Лекція, семінар	3
15.	Специфіка підприємництва у провідних секторах світової економіки	Лекція, семінар	3
16.	Питання фінансування міжнародних бізнес-операцій	Лекція, семінар	6
17.	Форми розрахунків у міжнародному бізнесі	Самостійна робота	12
18.	Міжнародні інвестиційні відносини	Самостійна робота	14
19.	Ризик та ризик-менеджмент у системі міжнародних бізнес-відносин	Лекція, семінар	3
20.	Міжнародне податкове планування	Лекція, семінар	3

8. Самостійна робота

Частина тем курсу (7 тем) відведена для самостійного опанування, загальною кількістю 76 годин для денного відділення та 112 годин для заочного.

Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у здобувачів вищої освіти самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

Проблемні питання здобувачі мають змогу обговорити з викладачем під час обов'язкових консультації 1 раз на тиждень, або в інші часи за домовленістю з викладачем. Також доступні відеозустрічі в системі Zoom, аудіоспілкування або повідомлення у сервісах Viber, Telegram (за графіком консультацій викладача)

9. Система та критерії оцінювання курсу

Підсумкова кількість балів виставляється як сума балів за усіма поточними формами контролю та підсумковим контролем, передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни. Методи контролю: поточний контроль (контроль відвідування занять студентом, усне опитування, індивідуальне опитування, доповіді); рубіжний контроль (тестування за темами модуля 1, модуля 2); підсумковий контроль (екзамен – форма підсумкового контролю, яка полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на семінарських заняттях, а також завдань до екзамену). Сумарний результат містить 100 балів.

Поточне тестування												Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Модуль 1						Модуль 2								
Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2		Змістовний модуль 3				Змістовний модуль 4			35	100
T1	T2	T4	T5	T6	T8	T12	T13	T14	T15	T16	T19	T20		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Контроль знань здобувачів вищої освіти *заочного відділення* здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи. Перелік питань до контрольної роботи можна знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua> та у методичних вказівках до виконання контрольної роботи з дисципліни «Міжнародний бізнес»

10. Політика курсу

Політика курсу базується на Положенні про систему забезпечення НУ «Запорізька політехніка» якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості). Режим доступу:

[http://www.zntu.edu.ua/uploads/dept nm/Polozhennia pro zabezpechennia vakosti.pdf](http://www.zntu.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_zabezpechennia_vakosti.pdf)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. Перескладання модулів (рубіжний контроль) відбувається тільки при наявності поважної причини пропуску із обов'язковим дозволом деканату.

Політика щодо академічної доброчесності: Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю, досягнення результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі

використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел при виконанні проектних завдань. Списування під час рубіжного контролю та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти повинні приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. Обов'язкове вимкнення мобільних девайсів під час відвідування занять в аудиторії.

В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині і т. інш.) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту або через систему дистанційного навчання Moodle про стан виконання завдань та раз на тиждень – за графіком консультацій - виходити на онлайн-консультацію.

Політика дотримання прав та обов'язків здобувачів вищої освіти. Права і обов'язки здобувачів вищої освіти відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protseesu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і здобувачем вищої освіти в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».